

amelyek virtuális (tehát nem a helyszínen igénybe vehető) tájékoztató szolgáltatást is nyújtanak, észre fogják venni, hogy szakkönyvtárosok szívesen vállalkoznak erre a munkára. Mivel a szakkönyvtárakban nagy a stressz, és rövidek a határidők, a szakkönyvtáros könnyen megtalálja helyét a forgalmas közkönyvtári tájékoztató pultoknál. A szakkönyvtárosok ugyancsak értenek a marketinghez, az igényfelméréshez, az elektronikus kommunikációhoz, a szolgáltatások propagálásához – mindez hasznos lehet a közkönyvtárakban is, különösen a városi tisztviselőkkel, felügyelőbizottsági tagokkal való tárgyalások és a pénzbeszerzési akciók során.

Mindenesetre a munkahelyet váltó szakkönyvtárosnak célszerű felfrissíteni szaktudását, különösen ami a nyomtatott tájékoztatási forrásokat illeti. Meg kell ismerkednie a változatos használói közösséggel is: egy szakkönyvtárban aligha lehetett dolga hajléktalanokkal, fiatal gyerekekkel, idősekkel. A használók fegyelmezése sem könnyű feladat.

Természetesen nem lehet felvenni egy sokéves tapasztalattal rendelkező közkönyvtárossal a versenyt, azonban hatásos és hatékony lehet egy olyan csapat, amelyben egyaránt megtalálható a tapasztalt közkönyvtáros, és az egészen más szakmai háttérrel rendelkező szakkönyvtáros.

A cikkhez kapcsolódik *Suzi Hayes* véleménye. Ő 18 évig dolgozott egy számítógépes cégnél, majd a múlt század 90-es éveiben a floridai Parkland Public Library munkatársa lett. Ma ő az igazgató. Sohasem bánta meg a szakmai váltást: az elért sikerek és eredmények kárpótolták azért, hogy nem a végeredményt adja át a használatnak, hanem csak segít megtalálni a választ a kérdezőnek. Különösen a sok gyerekolvasó szerez neki nagy örömet.

/BAKER, Kate: Going public. = *Library Journal*, 2004. november 15. <http://www.libraryjournal.com/index.asp?layout=articlePrint&articleID=CA479156/>

(Papp István)

Az UNESCO „Információ mindenkinek” programja

Az UNESCO alapszabályzatának megfelelően egyik fő feladata a tudás megőrzése, sokszorozása és terjesztése, valamint a nyomtatott kiadványok cseréjében a nemzetközi együttműködés elősegítése. Az információs-kommunikációs technológiák (IKT) nyújtotta lehetőségek kihasználására fogadták el az *Információ mindenkinek* programot, amelynek célja a különbségek csökkentése az információban gazdag és szegény országok között, az információs társadalom megteremtése mindenütt a világon. A programot 2000-ben fogadták el, két korábbi program, az *Általános információs program* és az *Informatikai kormányközi program* összevonásával. A program neve is a világban végbement szemléletváltásról tanúskodik, amelyben a hangsúly a technikai kérdésekről a humán, illetve humanitárius kérdésekre helyeződött át. Az UNESCO véleménye szerint az új globális információs politikában a fő helyet nem a technológiának, és nem az információnak, hanem ezek végfelhasználójának és előállítójának, az embernek kell elfoglalnia.

A program alapvető tartalma az emberre, lehetőségeinek, szokásainak és ismereteinek fejlesztésére irányuló információs politika kidolgozása.

Mivel éppen maguktól az emberektől függ az egész emberiség, az egyes országok és népek fejlődése, az UNESCO programja egyértelmű és időszerű válasz az IKT fejlődésével és alkalmazásával összefüggő, új kihívásokra. Az UNESCO *Jog és internet* c. 2003. évi nemzetközi konferenciáján, és a kormányközi tanács 2004-ben tartott ülésén egyaránt hangsúlyozták a program fontosságát, a megfelelő költségvetési támogatás szükségességét.

Célok

A program a nemzetközi együttműködés és partnerség általános sémáit irányozza elő. Sürgeti az információs társadalom létrehozásához szükséges általános stratégiák, módszerek és eszközök kidolgozását. Ezen belül a következő feladatok elősegítését fogalmazták meg:

- az információs társadalom etikai, jogi és társadalmi kihívásainak nemzetközi szintű átgondolása és megvitatása;
- a közvagyon képviselő információ hozzáférhetőségének bővítése az információ rendszerezésével, digitalizálásával és tárolásával;

- élethosszig tartó tanulás, a képzés folytatása a kommunikáció, az információ és az informatika területén;
- helyi információ előállítás, a helyi ismeretekhez való hozzáférés javítása az általános műveltség és az IKT használatának oktatásával;
- nemzetközi szabványok és az élenjáró módszerek használata a kommunikáció és az informatika területén az UNESCO hatáskörének megfelelően;
- hálózati együttműködés a helyi, nemzeti, regionális és nemzetközi szinten az információ és a tudás szférájában.

A tevékenység fő irányai

A program öt fő irányt, ezeken belül számos feladatot tartalmaz:

1. Az információs politika kidolgozása nemzetközi, regionális és nemzeti szinten.
2. Az emberi erőforrás és az információs korszak követelményeinek megfelelő lehetőségek fejlesztése.
3. Az intézmények szerepének erősítése az információhoz való hozzáférés biztosításában.
4. Információfeldolgozó és -kezelő rendszerek fejlesztése.
5. Az információs technológia az oktatás, a tudomány, a kultúra és a kommunikáció szolgálatában.

Együttműködés és partnerség

A program sikere attól függ, hogy egyre több ország csatlakozzon hozzá, alakítson ki különféle kapcsolatokat, és folytasson eredményes együttműködést. Ennek érdekében az UNESCO-n belül

is szorgalmazzák a partnerkapcsolatok létesítését, és a különböző nemzetközi programokba való bekapcsolódást az ENSZ-en belül és azon kívül is.

Értékelés

A program menetét folyamatosan figyelemmel kísérik, befejezésekor olyan értékelést állítanak össze, hogy annak alapján meg lehessen tenni a szükséges módosításokat. A program és a várható eredmények általános értékelését a hetedik évre tervezik, amely egybeesik az UNESCO közép-távú stratégiájának utolsó évével, azaz 2007-re.

A program megvalósításának elvei

Gyakorlati szinten a program keretében minden megvalósítandó projekt:

- ösztönző hatású,
- kísérleti jellegű,
- tartalmazza a rendszeres ellenőrzést,
- értékelési kritériumokat tartalmaz,
- biztosítja a projektek kölcsönös kiegészíthetőségének elvét.

A program irányítása

A programot nemzetközi tanács tervezi és irányítja. A 26 UNESCO-tagországból delegált tagokat a Közgyűlés választja az igazságos földrajzi megoszlás és a rotáció elvének betartásával.

/KUZ'MIN, Evgenij Ivanovič: *Programma UNESCO „Informaciá dlá vseh”*. = *Bibliotekovedenie*, 2005. sz. p. 82–85./

(Viszocsek Eszter)

A Paradigma projekt

A *Norvég Nemzeti Könyvtár* 2001 augusztusában indította a *Paradigma projektet*, amelynek célja a norvég digitális dokumentumok köteles példánykénti megőrzése volt. Ez magában foglalta a technológia fejlesztését, az összes digitális dokumentumtípus kiválasztásának, gyűjtésének, leírásának, azonosításának módszereit és gyakorlatát. A projekt feladata az volt, hogy hozzáférést biztosítson internetarchívumához a felhasználók számára. Négy munkatárs teljes munkaidőben foglal-

kozott a projekttel, és további harminc dolgozó vett részt különféle feladatokban. A projekt 2004. december 31-én zárult le.

Gyűjtési és kiválasztási stratégiák

A projekt általánosan gyűjtött minden digitálisan elérhető dokumentumot a norvég webtérből (.no), valamint ezzel egy időben a „.com”, „.org” és a